

Юлія ГНАТЮК,
магістр, заступник директора

*Тернопільський комунальний методичний центр
науково-освітніх інновацій та моніторингу (м. Тернопіль)*

ВІЗУАЛІЗАЦІЯ МОДЕЛІ ПРОФІЛЬНОЇ ШКОЛИ ЗАСОБАМИ ІНФОГРАФІКИ

Сьогодні законодавство (п. 3 ст. 12 Закону України «Про освіту») говорить про профільну освіту як про третій рівень Національної рамки кваліфікацій, зауважуючи, що вона триватиме три роки.

Перед органами управління освітою, керівниками освітніх установ, учнями, батьками виникає безліч запитань:

- Як запровадити профільне навчання в закладі?
- Як змоделювати відповідні маршрути реалізації профільної школи?
- Як зробити процес переходу дієвим, практичним та результативним?

Ефективно організувати процес переходу до профільної школи, врахувати інтереси всіх учасників освітнього процесу та зробити цей крок не номінальним, а результативним, можна використовуючи інфографіку як засіб моделювання профільного навчання.

Дефініція «інфографіка» має багато значень, основні ж її компоненти – це:

- спосіб передачі великого обсягу інформації за допомогою простих і зрозумілих візуальних методів;
- легко запам'ятовується;
- пояснює складне просто;
- має практичний вектор;
- легко поділитися.

У статті запропоновано змістову складову інфографічних форм переходу старшої школи до профільного навчання. Як покроково та практично здійснити впровадження профілю у 10–12 класах в умовах Нової української школи?

Створюючи модель профільної школи, необхідно вивчити потреби та запити учнів і батьків, оцінити умови, за яких буде здійснюватися реалізація такого навчання – це *аналітичний* період. Наступним кроком є вивчення засобів, форм моделювання такої школи – *перспективний* період.

І останнім, *виконавчим*, періодом є реалізація самого проекту профільної школи на практиці. Найперше треба чітко розрізнити поняття профільної та професійної освіти.

Відповідно до законодавства найбільш загальний рівень диференціації передбачає виокремлення у профільній середній освіті двох спрямувань:

- *академічного*, орієнтованого на продовження навчання на вищих рівнях освіти завдяки поєднанню змісту освіти, визначеного державним стандартом профільної середньої освіти, і поглибленого оволодіння окремими галузями знань з урахуванням здібностей та освітніх потреб здобувачів освіти;
- *професійного*, орієнтованого на здобуття конкретної професії (спеціальності) завдяки поєднанню змісту освіти, визначеного Державним стандартом профільної середньої освіти та професійно орієнтованого підходу до навчання з урахуванням здібностей і потреб учнів.

Ці два спрямування профільної середньої освіти забезпечує відповідна мережа закладів освіти, яка надає можливість здобувачам освіти задовольнити свої освітні потреби відповідно до здібностей і життєвих намірів продовжувати освіту чи здобувати професію.

Профільне навчання у старших класах важко уявити без допрофільної підготовки в базовій школі. Саме тому в закладі освіти необхідно спрямувати зусилля на самовизначення учнів, побудову та реалізацію індивідуальних освітніх траєкторій здобувачів освіти. Для успішної реалізації таких траєкторій доцільно упроваджувати багатофункціональні форми навчальної діяльності.

Для ефективного процесу допрофільного навчання в закладі необхідно створити відповідні умови, а саме:

- широке інформування щодо самого процесу допрофільної підготовки;
- розробка змісту допрофільного навчання;
- здійснення постійного моніторингу потреб учнів, педагогів і батьків;
- психологічний супровід процесу допрофільної підготовки.

Важливим компонентом у реалізації допрофільної та профільної освіти є педагогічна підтримка. Залучення учнів до проектної, пошукової, дослідницької діяльності має спонукати їх до виконання нестандартних завдань, технічної творчості тощо.

Як результат такої організації допрофільного компонента, має бути чітко сконструйована модель профільного навчання.

Освітній компонент старшої школи та забезпечення його якісними ресурсами є стратегічними завданнями. Тому слід планувати це на перспективу тривалістю 3–5 років. Заклади освіти разом з органами управління освітою повинні провести фундаментальний аналіз запитів на надання якісних освітніх послуг у громаді, вивчити питання реорганізації шкіл, розробити стратегії закладів тощо. Зрозуміло, що цей процес має бути максимально прозорий та побудований за принципом конструктивного діалогу та партнерства між керівниками освітніх закладів, управлінням освітою та засновником. Для ефективної організації профільного навчання варто дотримуватися такого алгоритму дій.

Невід'ємною складовою процесу організації профільного навчання є вивчення всієї ситуації всередині самої школи. Для проведення такого моніторингу можна використати запропоновані в таблиці 1 індикатори, які в результаті дадуть картину спроможності здійснення якісного профільного навчання.

Таблиця 1

Інфографіка моделювання профільної школи

№	Індикатор	Що вивчати?
1.	Кадровий ресурс закладу	Відповідність фаху педагогів до навчальних дисциплін, рівень кваліфікації, курсова підготовка, професійний розвиток
2.	Кількісний склад учнівського колективу	Кількість учнів у старшій школі, в кожному класі, ефективність навчання
3.	Матеріально-технічне забезпечення	Чи відповідає профілю, оснащення технікою, підручниками тощо
4.	НМТ чи ЗНО	Відповідність оцінок обраному профілю
5.	Рівні НМТ (високий, достатній, низький)	Які бали з профільних предметів
6.	Система менеджменту в закладі	Партнерство, підтримка в колективі, якість мікроклімату в закладі
7.	Відсоток переможців МАН, олімпіад, конкурсів	Рівень наукової, дослідницької діяльності учнів
8.	Стратегія закладу	Чи ефективно реалізується, чи виконуються статутні завдання
9.	Якість допрофільної підготовки	Ефективність інтегрованих курсів, за вибором тощо

Продовження таблиці 1

10.	Авторські освітні програми	Рівень потенціалу закладу, самовдосконалення, інноваційних механізмів досягнення освітніх цілей
-----	----------------------------	---

Отже, впровадження профільного навчання в закладі – це багатокроковий процес, покликаний на покращення якості освіти, компетентнісний розвиток особистості в широких сферах практичного життя, індивідуалізацію освітнього процесу.

Резюмуючи зазначене вище, рекомендуємо використати інфографічний засіб конструювання алгоритму переходу у старшій школі до профілю. Використання таблиць, схем, інформативних постерів, графіків, картосхем, діаграм, інфографіки допомагає активізувати вплив на суб'єкта. А інформативна насиченість, яскравий дизайн значно спрощують сприйняття візуальної інформації та спонукають до дій у моделюванні академічного або професійного ліцею.

Список використаних джерел:

1. Фасоля О. Як запровадити профільну освіту не «для галочки», а для учнів. 2020. URL: <https://nus.org.ua/view/yak-zaprovadyty-profilnu-osvitu-ne-dlya-galochky-a-dlya-uchniv/> (дата звернення: 10.10.2024).
2. Методичні рекомендації впровадження профільного навчання в загальноосвітніх закладах. 2020. 6 с.
3. Рудаківська О. Й. Сутність профільного навчання в старшій школі. *Студентський альманах*. 2013. № 3. URL: https://umo.edu.ua/images/content/nashi_vydanya/stud_almanah/v_1/43.pdf (дата звернення: 10.10.2024).
4. Бабкова С. В., Жуковська А. Л. Шляхи вирішення проблеми профільного навчання як результат підвищення якості освіти. *Психолого-педагогічні та культурологічні аспекти формування особистісної спрямованості студентської молоді: суспільство, професія, сім'я*: матеріали Четвертої науково-практичної конференції молодих учених, магістрів, студентів, (Житомир, 13–14 грудня, 2007 р.). Житомир: Вид-во ДАУ університет, 2007. С. 258–264.
5. Кремень, В. Г., Топузов, О. М., Ляшенко, О. І., Мальований, Ю. І., Заскіна Т. М. Профільна середня освіта: концептуальні засади для Нової української школи. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*. 2023. № 5 (2). С. 1–8. DOI: <https://doi.org/10.37472/v.naes.2023.5201>